

Göteborg 2016-04-22

Till Göteborgs universitets styrelse,

Läroutbildningen utgör en av Göteborgs universitets största verksamheter och innebär ett av universitetets viktigaste samhällsuppdrag. Idag är utbildningen nationellt ledande och åtnjuter gott internationellt renommé, till stor del för att den nuvarande organisationen tar tillvara den unikt breda och mångfacetterade kompetens som finns inom Göteborgs universitet som helhet. Flera interna och externa utredningar har påpekat betydelsen av den breda förankringen för en fortsatt positiv utveckling och en nära koppling mellan högkvalitativ forskningsverksamhet och läroutbildningen.

På rektors initiativ genomgår denna verksamhet för närvarande en omfattande och kraftigt forcerad omvandlingsprocess som präglas av oklara motiv, bristande transparens och förankring i den verksamhet som utgör läroutbildningens fundament. Den otydliga målbilden och bristande förankringen i kollegiala organ, tillsammans med en orimligt påskyndad implementeringsprocess, har skapat utbredd frustration och onödigt stor belastning för stora delar av organisationen på alla nivåer.

Det måste anses som ansvarslost att som rektor för ett av Sveriges största universitet montera ner befintliga strukturer och för lång tid därmed riskera att slå sönder en välfungerande verksamhet på så oklara grunder. Exempelvis, slutrapporten från styrgruppen för läroutbildningens utbyggnad (V2015/321) konstaterar i sin analys av kapacitet, utvecklingsbehov och risker med den kommande nationella utbyggnaden av läroutbildningen att de huvudsakliga utmaningarna för Göteborgs universitet kopplar till i) bristfällig forskningsfinansiering/-aktivitet av lärare framförallt vid den utbildningsvetenskapliga fakulteten, ii) en komplex ekonomisk verklighet inkluderande omfattande internhandel, och iii) att bristande respekt för olika organisationers kompetenser försvårar samverkan. Utredningen tog sin grund i ambitionen att vidareutveckla en långsiktig hållbar organisation för universitetets läroutbildning som även fortsättningsvis är hela universitetets angelägenhet. Hur det nuvarande förslaget till ny organisation för läroutbildningen adresserar de utmaningar som identifierats är omöjligt att genomskåda.

Förhållningssättet med vilket en ny organisation nu drivs igenom riskerar inte bara att skada universitetet som helhet, utan även många av de fakulteter och institutioner som medverkar till att göra vår läroutbildning till en av landets bästa. Vi vill därför uppmana styrelsen att ta sitt uppföljningsansvar på största allvar och på sakliga grunder omedelbart uppdraga åt rektor att avbryta denna ogenomtänkta reform. Det krävs en mer grundlig utredning och bredare analys från verksamheten av vilka reella problem som finns med nuvarande organisationsmodell. Med fokus på reella förbättringsåtgärder kan också organisationen utvecklas, dock utan att nödvändigtvis avveckla hela den befintliga struktur som till och med enligt rektors egen utredning i allt väsentligt fungerar väl. En långsiktig hållbar organisatorisk förändring kräver en bred uppslutning samt en tydlig och väl uttalad målbild. Endast tillsammans och med gemensamma krafter skapar vi en läroutbildning som lever upp till VISION 2020 och vidareutvecklar en utbildning som också fortsatt är nationellt ledande och internationellt konkurrenskraftig.

Då landets lärosäten i samband med den omfattande läroutbildningsreformen 2010–11 fick söka examensrättigheter för hela läroutbildningen var Göteborgs universitets organisatoriskt breda förankring bland de olika ämnesfakulteterna en viktig faktor till att GU blev landets mest framgångsrika universitet. Denna breda förankring och tydliga samverkan mellan

ämnesfakulteterna är också något som uppmärksammats internationellt, exempelvis av ledande företrädare för Stanford i samband med det pågående fyraåriga pilotprojektet Brobyggaren, en ny typ av komprimerad kompletterande utbildning för lärare med examen inom matematik och naturvetenskap. Det är denna typ av fakultetsövergripande samverkan som den så kallade SOL-reformen riskerar att underminera, genom att i praktiken avskaffa det centralt samordnande organet för lärarutbildning och placera en stor del av ansvaret för i stort sett alla program vid den utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Tvärt emot vad som hävdas i utredningsförslagen innebär detta i praktiken en marginalisering av övriga fakulteters möjligheter att påverka och bidra till lärarutbildningens utveckling. En sådan utveckling är inte bara till stor skada för dessa fakulteter utan kommer också att negativt påverka lärarutbildningens kvalitet för lång tid framöver. Därmed äventyras hela det goda rykte som byggts upp genom många år av mödosamt arbete vid såväl universitetets institutioner och fakulteter som vid Lärarutbildningsnämnden (LUN) och externa samverkanspartners (t.ex. Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen). Vi menar att de föreslagna förändringarna dessutom skapar en mycket mer komplicerad och svårhanterlig organisatorisk struktur, samtidigt som den – trots målformuleringarna om integrering med universitetets övriga verksamhet – ändå fortsätter att ligga i ett helt eget spår vid sidan av exempelvis Utbildningsnämnden där fakultetsövergripande utbildningsfrågor annars hanteras.

På sitt sätt lika allvarliga som de potentiella följderna för utbildningens kvalitet är de former under vilka denna genomgripande förändringsprocess drivs igenom. Med endast kort tid kvar till den så kallade SOL-reformen ska sjösättas råder något som närmast liknar ett fullständigt kaos i implementeringsarbetet. Många grundläggande frågor om hur nuvarande funktioner ska hanteras i den nya organisationen är fortfarande olösta. Vidare upplever många av de som påtagligt kommer att påverkas av reformen att deras kunskaper varken respekterats eller beaktats i denna snabbt frampressade implementeringsfas. Den samlade kompetensen och erfarenheten efter decenniernas utveckling av lärarutbildningen har mycket knapphändigt beaktats. Många medarbetare mår dåligt både på grund av de oklara förutsättningarna och de obefintliga möjligheterna att påverka processen. Det rimmar illa med de principer om god arbetsmiljö och hög kvalitet i administrativa processer som formulerats i exempelvis Vision 2020.

Lärarutbildningen kommer under de närmaste åren, sannolikt redan i samband med en pilot HT 2016, att genomgå en omfattande utvärdering av Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Kvalitetsarbetet och dess organisation är en av de viktigaste parametrarna som bedöms av UKÄ. Det är därför svårt att tänka sig en sämre tidpunkt för en genomgripande reformering av det slag som rektor nu har beslutat om, i all synnerhet som det fortfarande är ytterst oklart vilket strukturellt problem det egentligen är tänkt att denna reform ska lösa. Vi ställer oss mycket frågande till kopplingen mellan de motiv som förts fram som övergripande syfte till processen, och den organisatoriska lösning som i flera, sinsemellan olika och delvis motstridiga, förslag har presenteras av utredaren. Vi menar att det finns en uppenbar och överhängande risk att lärarutbildningen om ett fåtal år står inför en ny omorganisation, eftersom den struktur som nu föreslås inte på något vis löser de grundläggande utmaningar som identifierats. Flera av dessa relaterar till resursfördelning och forskningsanslagets storlek i förhållande till utbildningsuppdraget för den utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Det finns mycket som tyder på att den centrala drivkraften i hela processen är att tillgodose den utbildningsvetenskapliga fakultetens frustration över att få sin handlingsfrihet begränsad av det universitetsgemensamma organet, LUN, som i grunden bara utfört sitt uppdrag från

rektor: att se till att ansvars- och resursfördelning inom lärarutbildningen i första hand baseras på kvalitetskriterier och inte enskilda fakulteters eller andra aktörers intressen. Det är uppseendeväckande och beklagligt att rektor på detta vis sviker sitt ansvar att stå upp för universitetets gemensamma bästa. Det är samtidigt anmärkningsvärt att drivkraften för att nå detta mål är så stark att processen genomförs i former som, t.ex. genom frånvaron av formella remissförfaranden, bryter mot gängse förvaltningspraxis och mot principen att kollegiala organ bör ha ett avgörande inflytande på beslut som påverkar kvalitet i utbildning och forskning. Sammantaget är hela den nu pågående processen ovärdig Göteborgs universitet och undergräver på ett allvarligt sätt såväl förtroendet för rektor som hela universitetets, särskilt lärarutbildningens, anseende.

Med det senaste förslaget från rektors utredare som nu föreligger, vilket för övrigt på avgörande punkter skiljer från det tidigare fattade inriktningsbeslutet, avvecklas i väsentliga delar den centrala instans vid Göteborgs universitet som ansvarat för lärarutbildningens kvalitet, samverkan mellan lärosätet och skolhuvudmännen och för att kompetens från hela organisationen tas tillvara inom utbildningen. Organisationen görs mångdubbelt mer komplicerad och ansvaret blir otydligt genom att det fördelas på fler nivåer och enheter. Av allt att döma kommer reformen, om den genomförs enligt denna modell, att tillfoga såväl lärarutbildningen som ett stort antal medverkande fakulteter och institutioner – och därmed Göteborgs universitet som helhet – betydande skada.

Mot den bakgrunden anser vi att styrelsen omedelbart måste ge rektor i uppdrag att avbryta den nu pågående processen för en omorganisation av lärarutbildningen, för att dess förutsättningar, problembild och konsekvenser på sedvanligt sätt ska kunna diskuteras och förankras i alla berörda instanser innan eventuella beslut om åtgärder fattas. För att ge verksamheten andrum och inte upprepa tidigare misstag där orimligt forcerade tidsplaner fått negativa och mycket kostsamma konsekvenser, bör också mandatet för nuvarande Lärarutbildningsnämnden förlängas med ett år. Med tanke på omständigheterna bör styrelsen också utreda frågan om rektor och andra inblandade beslutsfattare genom sitt hanterande av frågan har agerat utöver sitt mandat och i strid mot gällande arbets- och delegationsordning samt god förvaltningspraxis vid Göteborgs universitet.

Stefan Hulth

Professor i kemi, f.d. prodekan, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning (UFL) och f.d. ledamot i styrgruppen för lärarutbildningens utbyggnad

Kenneth Nyberg

Docent i historia, f.d. ordförande, Lärarutbildningsnämnden (LUN) och ledamot i arbetsgruppen för kvalitetsarbete i Ny organisation för lärarutbildningen